

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/11/2023
Identifikačné číslo spisu:	7104898478
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7104898478.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ M. U. N., narodená XX. M. XXXX, G., G.Z. XX, 2/ M. L. Z. N., narodený XX. V. XXXX, O. D. N., Z. XX, 3/ O. N., narodený XX. M. XXXX, O. D. N., C. XX, 4/ D. W., narodená XX. Z. XXXX, V. N. I. XX Xpr, XX N., 5/ M. N., narodený X. M. XXXX, G., G. XX, 6/ U. N., narodená XX. D. XXXX, G.Y., G. XX, všetci zastúpení ALENA ZADÁKOVÁ - advokát s.r.o., Košice, Kováčska 32, IČO: 53 209 451, proti žalovanej: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Bratislava, Špitálska 4-8, IČO: 00 681 156, o náhradu škody 226.253,34 eura s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. K1-23C/55/2004, o dovolaní žalobcov 1/ až 6/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 31. augusta 2022 sp. zn. 9Co/73/2022-989, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 31. augusta 2022 sp. zn. 9Co/73/2022-989 a rozsudok Okresného súdu Košice I z 24. júna 2020 č. k. 23C/55/2004-870 z r u š u j e a vec vracia Mestskému súdu Košice na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. (Pôvodne) Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. júna 2020 č.k. 23C/55/2004-870 zastavil konanie v časti žaloby o nárok na náhradu škody titulom straty na zárobku-ušlý zisk vo výške 1.089.096 Sk/ mesačne a titulom náhrady ušlého úroku z vkladu prislúchajúcemu k ušlému zisku vo výške 4.320 Sk/mesačne (výrok I.), zamietol žalobu v zostávajúcom rozsahu (výrok II.) a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok III.). V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že pôvodný žalobca, M. M. N., súdny exekútor (ktorý v priebehu konania, dňa X. M. XXXX, zomrel), sa voči žalovanej a Sociálnej poisťovni- ústredie, Bratislava, ul. 29. augusta 8, domáhal náhrady škody spôsobenej mu nezákonným rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Košice zo dňa 30. augusta 2002 v spojení s rozhodnutím Sociálnej poisťovne-Ústredie, zo dňa 16. decembra 2002. Tieto rozhodnutia boli zrušené pre nezákonnosť rozsudkom Krajského súdu v Košiciach v konaní 4SP 1/03-17 zo dňa 24. marca 2003, ktorého správnosť bola potvrdená rozhodnutím Najvyššieho súdu SR rozsudkom zo dňa 10. júna 2003 sp.zn. SŽ-o-Ks 34/03. Žalobca sa domáhal náhrady skutočnej škody a ušlého zisku, ktorú vyčíslil ako majetkovú ujmu spôsobenú vyplatením odstupného zamestnancom ku dňu 31. decembra 2002 vo výške 8.287,52 eura (249.670 Sk), ako ušlý zisk, ktorý by exekútorsky úrad

pri obvyklom behu udalostí dosiahol v období január až jún 2003, ak by nedošlo k ukončeniu exekútorskej činnosti, výška ktorého bola určená znaleckým posudkom L.. A. v hodnote 1.089.096 Sk/mesačne (36.151,36 eura/mesačne), ušlý zisk z úrokov z vkladu ušlého zisku 4.320 Sk/ mesačne (143,39 eur/mesačne) za obdobie január až jún 2003, a ušlý zisk z vkladu odstupného za január až jún 2003 mesačne vo výške 990,40 Sk (32,87 eur/ mesačne).

1.1. Po úmrtí pôvodného žalobcu súd pokračoval v konaní s jeho dedičmi (vychádzajúc z Osvedčenia o dedičstve Okresného súdu Košice I z 18. apríla 2017 sp.zn. 24D/300/2011, DNot/155/2012). Uznesením zo 4. októbra 2019 č.k. 23C/55/2004-752 súd konanie voči žalovanej - Sociálna poisťovňa-ústredie, Bratislava, ul. 29. augusta 8 zastavil. Konanie v časti nároku ako je uvedené vyššie súd zastavil (§ 144, § 145 ods. 1 až 3, § 146 ods. 1 a 2 CSP). Po zohľadnení zmeny žaloby (ktorú pripustil súd na pojednávaní z 19. februára 2020 uznesením, za prítomnosti všetkých strán) predmetom konania zostal nárok na náhradu škody z vyplateného odstupného v hodnote 8.287,52 eura, nárok na náhradu ušlého úroku 4,76 % ročne z vkladu odstupného za obdobie od 1. januára 2003 do 30. júna 2003 a od 1. júla 2003 do 31. mája 2010 v sume 32,87 eura mesačne, t.j. v úhrne za 89 mesiacov 2.925,43 eura, úroky z omeškania z hodnoty z odstupného a úrokov z odstupného, teda zo sumy 11.212,95 eura vo výške 13 % ročne od 3. septembra 2003 do 31. decembra 2008 a vo výške 10,5 % ročne od 1. januára 2009 do zaplatenia. Zaplatenia peňažnej pohľadávky sa žalobcovia domáhali voči žalovanej spoločne a nerozdielne. Predpoklady zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú vydaním nezákonného rozhodnutia súd posúdil podľa § 1 až § 4, § 9, § 10, § 18, § 20 a § 22 zákona č. 58/69 Zb., § 442 Občianskeho zákonníka. V spornej otázke pasívnej vecnej legitímácie žalovanej a existencie základu nároku na náhradu škody a ušlého zisku vychádzal zo zásady viazanosti právnym názorom súdu vyššie inštancie, keď Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd vo svojom zrušujúcom uznesení z 30. novembra 2010 č.k. 1Co/222/2009-615 (vychádzajúc z Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 4. decembra 2008 zn. III. ÚS/101/08-33) konštatoval, že je potrebné zohľadniť zmysel a účel náhrady škody a príčinnú súvislosť medzi neoprávneným konaním Sociálnej poisťovne a vznikom škody a pre ďalšie konanie je nutné vychádzať z toho, že je daná príčinná súvislosť medzi napadnutými rozhodnutiami Sociálnej poisťovne a tvrdenou škodou na strane žalobcu, pričom úlohou súdu prvej inštancie bolo ustáliť rozsah škody s prihliadnutím tiež na charakter nárokov uplatnených v konaní Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 17C/692/2004, v ktorom si žalobca uplatňoval právo na náhradu škody, vrátane ušlého zisku od 1. septembra 2000 do 1. februára 2004 v súvislosti s konaním ministra spravodlivosti, keď bol pozbavený svojej činnosti exekútora. Z rozsudku Okresného súdu Bratislava I z 5. marca 2008 č.k. 17C/692/2004-346 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 10. decembra 2009 sp zn. 9Co/218/2008-496 súd zistil, že právnenému predchodcovi žalobcov bol priznaný nárok na plnenie sumy 1.306.079,30 eura s úrokom z omeškania 9 % ročne od 6. septembra 2004 do zaplatenia, ktorá priznaná peňažná suma pozostávala z ušlého zárobku žalobcu, ušlých úrokoch z jeho ušlého zárobku, z trov obhajoby trestného konania, keď vo zvyšku bol nárok na náhradu škody ako nedôvodný zamietnutý; preto mal súd preukázané, že právnenému predchodcovi žalobcov nebol priznaný nárok, ktorý by bol predmetom prejednávaneho sporu. Zároveň mal preukázané, že právny predchodca žalobcov požiadal listom zo dňa 23. júla 2003 o predbežné prerokovanie nároku, a jeho návrhu vyhovieť nebolo. Vychádzajúc zo súdmi vyššej inštancie ustálenej zodpovednosti žalovanej za vznik škody právnenému predchodcovi žalobcu ako zamestnávateľovi, považoval za nespornú výšku škody 8.287,52 eura (249.670 Sk), ktorá vznikla vyplatením odstupného, ktorú mal preukázanú z vykonaných listinných dôkazov. Námietky žalovanej voči nároku na náhradu ušlého úroku z vkladu prislúchajúcemu k vyplatenému odstupnému považoval za nedôvodné, vzhľadom na výsledky dokazovania o ušlom zisku právneho predchodcu žalobcu v konaní Okresného súdu Bratislava I vedenom pod sp.zn. 17C/692/2004. Súd pri hodnotení rozsahu ušlého zisku vychádzal zo znaleckého posudku L.. A.. Opodstatnené však považoval námietky, že predmetom predbežného pojednania nároku bolo právo na úroky z vkladu len za obdobie šiestich mesiacov január - jún 2003. Vzhľadom na úmrtie pôvodného žalobcu súd skúmal aj aktívnu vecnú legitímáciu žalobcov zmysle § 132, § 460 Občianskeho zákonníka, vzhľadom na zákonnú úpravu konania o dedičstve uvedenú v § 175a až 175zd zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2017 (za účinnosti právnej úpravy, kedy zomrel právny predchodca žalobcov). Dospel k právnenému záveru, že pokiaľ nie je právoplatným rozhodnutím dedičského súdu potvrdené, že v dôsledku dedenia dedič nadobudol vec, resp. spoluvlastnícky podiel, nemôže sa domáhať ochrany svojich práv žalobou o určenie vlastníctva, resp. prisúdenia pohľadávky,

ale táto musí byť prejednaná v dedičskom konaní. Dedičia z titulu svojho dedičského nároku sú vecne legitimovaní len na podanie žaloby, že poručiteľ bol v čase svojej smrti vlastníkom veci, preto aj podmienkou priznania pohľadávky je, aby žaloba bola zmenená na primerané určenie. Súd po konštatovaní dôvodnosti žaloby v časti nároku, žalobu zamietol z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitimácie žalobcov a vyslovil, že sporovým konaním nie je možné riešiť otázku dedičstva po poručiteľovi, ktorému vznikol nárok na náhradu škody, lebo pohľadávka musí byť predmetom dedičského konania, v ktorom smere dedičia - žalobcovia svoj návrh neupravili. O náhrade trov konania rozhodol s použitím § 257 CSP.

2. Okresný súd Košice I opravným uznesením z 21. júna 2022 č.k. 23C/55/2004-973 opravil záhlavie rozsudku Okresného súdu Košice I z 24. júna 2020 č.k. 23C/55/2004-870.

3. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) o odvolaní žalobcov rozhodol rozsudkom z 31. augusta 2022 sp. zn. 9Co/73/2022-989 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku o zamietnutí žaloby a súvisiacom výroku o nároku na náhradu trov konania potvrdil a stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny a s jeho odôvodnením sa stotožnil (§ 387 ods. 2 CSP). Vo vzťahu k odvolacím námietkam uviedol, že súd rozhodol v súlade s výsledkami dedičského konania a návrhom žalobcov. Zdôraznil, že na pojednávaní z 19. februára 2020 súd pripustil zmenu návrhu tak, že žalobcovia žiadajú žalovanú pohľadávku 11.212,95 eura s úrokmi z omeškania priznať spoločne a nerozdielne. Z obsahu zápisnice, ako aj zvukového záznamu pritom vyplýva, že súd žalobcov poučil, že navrhovanému zneniu petitu nebude možné vyhovieť vzhľadom na právne nástupníctvo žalobcov a skutočnosť, že pohľadávka, ktorá je predmetom sporu, nebola prejednaná v dedičskom konaní. Odvolací súd mal za to, že pri zachovaní zásady rovnosti sporových strán, na ktorých strane vystupovali osoby s odbornou spôsobilosťou s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa v odbore právo, súd žalobcom vytvoril priestor na uplatnenie práva na zmenu žalobného petitu, ktorý nebol neurčitý, či nezrozumiteľný, len z hľadiska hmotného práva nezodpovedal zákonnej úprave. Nevyžadoval tak postup predpokladaný § 129 OSP o odstraňovaní väd podania. Napriek uvedenému žalobcovia zotrvali na svojom návrhu, a na tomto napokon nič nezmenili ani v odvolacom konaní. Odvolací súd dospel k záveru, že súd sám nemôže mimo dedičského konania rozhodnúť, v akých podieloch, či ktorému z dedičov prizná peňažnú pohľadávku, ktorá nebola predmetom dedičského konania. Skutočnosť, že do času rozhodnutia o dedičstve majú do úvahy prichádzajúci dedičia rovnaké práva a povinnosti k majetku poručiteľa ako podieloví spoluvlastníci, a ktorýkoľvek z nich sa preto môže domáhať ochrany majetku poručiteľa voči tretím osobám, nezakladá súčasne právo dediča dovoľávať sa mimo dedičského konania určenia vlastníckeho práva k veci, či priznania pohľadávky patriacich poručiteľovi. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

4. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“), dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzovali z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V súvislosti s vadou uvedenou v § 420 písm. f) CSP namietali nesprávny procesný postup a uviedli, že súd ich vyzval len na to, či trvajú na žalobe spoločne a nerozdielne a svoj predbežný názor o nedostatku vecnej legitimácie (ako uvádza odvolací súd), nevyslovil. Súdu zároveň nič nebránilo, aby konanie postupom podľa § 162 ods. 1 písm. a) CSP prerušil aj bez návrhu. V ďalšom namietali zásah súdu do práva na spravodlivý proces a s poukazom na bod 28. rozsudku odvolacieho súdu uviedli, že v odvolaní jasne vymedzili možnosť (podľa § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka) domáhať sa vydania majetku do držby dedičov, ktorí chcú mať pohľadávku vyjadrenú v peniazoch na účte, lebo je to majetok, ktorý im patrí ku dňu smrti poručiteľa. V súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP] uviedli, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorú dovolací súd ešte neriešil v znení: „Majú dedičia v postavení veriteľa voči dlžníkovi právo na zaplatenie pohľadávky, ktorá bola vo vlastníctve ich právneho predchodcu - poručiteľa ku dňu jeho smrti za situácie, že táto pohľadávka nebola prejednaná v dedičskom konaní, ktoré bolo právoplatne skončené?“ Predmetného nároku sa žalobcovia domáhali ako vlastníci pohľadávky, ktorú mal ich právny predchodca vo vlastníctve ku dňu jeho smrti s tým, že následne táto môže byť predmetom dedičstva. Vzhľadom na

to mali sudy nárok posúdiť podľa § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého každý má právo na ochranu proti tomu, kto do jeho vlastníckeho práva neoprávnene zasahuje, najmä sa môže domáhať vydania veci voči tomu, kto mu ju neprávom zadržuje. Dedičia, ktorí vstupujú do súdneho sporu po poručiteľovi, požívajú všetky práva vlastníkov majetku ako solidárni spoluvlastníci, t.j. disponovať s majetkom, mať vec u seba alebo pohľadávku na účte a to až do rozhodnutia o dedičstve.

5. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že ho považovala za nedôvodné.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 CSP) a oprávnenými osobami (§ 424 CSP), zastúpenými v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je dôvodné.

7. Dovolatelia podali dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP a z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Nosnými argumentmi dovolania, ktoré dovolutelia používajú v rôznych obmenách vo viacerých častiach dovolania, a na ktoré následne nadväzujú svoju ďalšiu argumentáciu aj v súvislosti dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, sú porušenie práva na spravodlivý proces spočívajúce v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku v súvislosti s ich aktívnou vecnou legitimačiou ohľadom pohľadávky po zomrelom právnom predchodcovi titulom náhrady škody. S prihliadnutím na skutočnosť, že argumentácia dovolutel'ov týkajúca sa dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) sa v rôznych častiach dovolania prelína, dovolačný súd najskôr pristúpil k posúdeniu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolutelia vyvodzovali prípustnosť podaného dovolania na základe § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019, sp. zn. 4Cdo/140/2019 alebo sp. zn. 4Cdo/120/2019).

11. Podľa nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 330/2013 súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré odborne, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom žiadanej súdnej ochrany. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť riadne a právne správne odôvodniť svoje rozhodnutie, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti prípadu.

12. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu

rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, treba považovať aj taký postup súdu, ktorým sa strane odmieta možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti (*denegatio iustitiae*), keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov a teda sú svojvoľné a neudržateľné a keď rozhodnutie súdu neobsahuje žiadne dôvody alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne, ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

13. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že sudy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

14. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

15. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

16. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení

predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

17. Podľa § 124 ods. 1 CSP každé podanie sa posudzuje podľa jeho obsahu.

18. Ustanovenie § 124 ods. 1 CSP predstavuje dôležité interpretačné pravidlo, podľa ktorého každé podanie je nutné posudzovať podľa jeho obsahu, teda podľa toho, ako bolo navonok prejavované, nie podľa toho, ako bolo označené v nadpise alebo či medzi uskutočneným podaním a tvrdenou vnútornou vôľou konajúcej osoby je skutočný súhlas. Zmyslom tohto ustanovenia je posúdiť podanie tak, aby jeho výklad zodpovedal skutočnej vôli konajúcej osoby v čase uskutočnenia podania. Pre posúdenie podaní preto nie je významné, ako ich strana označila, že ich označila nesprávne alebo, že ich neoznačila vôbec, ani to, aký obsah im strana prisudzuje. Ak napríklad strana v podaní uvedie, že sa vzdáva práva účasti na ústnom pojednávaní, možno toto podanie posudzovať pri zohľadnení všetkých okolností daného prípadu ako súhlas s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania (§ 177 ods. 2 CSP). Súd vždy posúdi obsah a zmysel podania a uskutoční záver, o aký úkon sa z tohto hľadiska jedná. To však platí len v prípade, ak je podanie inak perfektné, to znamená, že spĺňa predpoklady stanovené § 127 CSP, prípadne niektoré ďalšie náležitosti stanovené osobitnými ustanoveniami, napríklad § 132 CSP a nasledujúce. Ak je podanie strany nezrozumiteľné alebo nesprávne či neúplné po obsahovej stránke, postupuje súd podľa § 128 - 129 CSP.

19. Podľa § 220 ods. 1 až 4 CSP v písomnom vyhotovení rozsudku sa po slovách "V mene Slovenskej republiky" uvedie označenie súdu, mená a priezviská sudcov rozhodujúcich vo veci, presné označenie strán a ich zástupcov, iných subjektov, označenie prejednávaneho sporu, výrok, odôvodnenie, poučenie o lehote na podanie odvolania, o tom, na ktorý súd sa odvolanie podáva a o náležitostiach odvolania, poučenie o možnosti exekúcie a deň a miesto vyhlásenia.

(2) V odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

(3) Ak sa súd odkloní od ustálenej rozhodovacej praxe, odôvodnenie rozsudku obsahuje aj dôkladné odôvodnenie tohto odklonu.

(4) Jednotlivé odseky odôvodnenia rozsudku sa označujú arabskými číslicami.

20. Podľa § 387 ods. 1 až 3 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

(2) Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

(3) Odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

21. Podľa § 63 ods. 1 až 3 CSP ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať.

(2) V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len, čo sa skončí konanie o dedičstve.

(3) Ak to povaha sporu pripúšťa, môže sa v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve. Súd poskytuje stranám poučenia o ich procesných právach a povinnostiach v rozsahu ustanovenom týmto zákonom.

22. Dovolací súd preskúmal dovolacie námietky žalobcov, ktorými namietali vady podľa § 420 písm. f) CSP a mal za to, že odôvodnením prvostupňového a odvolacieho súdu v časti odvolacej námietky nesprávneho postupu súdu podľa § 63 a § 162 CSP došlo k naplneniu vady vyplývajúcej z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, keď oba súdy zhodne uviedli, že žalobcovia nie sú v spore aktívne vecne legitimovaní s ohľadom na skutočnosť, že pohľadávka nebola prejednaná v dedičskom konaní po právnom predchodcovi žalobcov.

23. Nemožno spochybňovať význam formalít a podmienok konania, ktoré musia byť dodržané v konaní pred súdmi (III. ÚS 194/2012 alebo Ústavný súd Českej republiky IV. ÚS 281/04, III. ÚS 2373/21). Tieto obmedzenia a ich výklad však nemôžu neprimeraným spôsobom obmedziť jednotlivca v prístupe k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by právo na prístup k súdu bolo spochybnené vo svojej podstate. Preto sa pri posudzovaní splnenia formálnych podmienok a náležitostí konania treba vyhnúť prehnane formalizmu, ktorý by zasahoval do zásad spravodlivého procesu, ale aj prehnanej pružnosti, ktorá by viedla k spochybneniu procesných podmienok stanovených zákonom (Ústavný súd Českej republiky III. ÚS 2373/21, Európsky súd pre ľudské práva Walchli proti Francúzsku, č. 35787/03, § 29, z 26. júla 2007).

24. Je nepochybné, že po smrti právneho predchodcu žalobcov súd týchto vyzval, na to, že či súhlasia s pokračovaním v konaní, po zomrelom právnom predchodcovi. Súd následne pokračoval s dedičmi zomrelého a následne žalobu ako nedôvodnú zamietol preto, že mala byť pohľadávka prejednaná v dedičskom konaní.

25. Podľa dovolacieho súdu je potrebné považovať tento postup súdov (prvostupňového aj odvolacieho) za príliš formalistický a nesprávny, ktorý zakladá arbitrárnosť a zmätočnosť rozhodnutí prvostupňového ako aj odvolacieho súdu. Podľa dovolacieho súdu je nepochybné, že pôvodný žalobca si uplatnil nie pohľadávku, ale sporný nárok a to titulom náhrady škody, ktorý mu bol spôsobený nezákonným rozhodnutím orgánov štátu. Po smrti pôvodného žalobcu toto právo domáhať sa sporného nároku nepochybne prešlo na dedičov. V uvedenom prípade by prípadná pohľadávka, ktorá by bola predmetom dedičského konania vznikla až právoplatným rozhodnutím súdu. Následne až takto súdom priznaná pohľadávka sa môže stať predmetom dedičského konania a bude môcť byť prejednaná ako novoobjavené dedičstvo.

26. So zreteľom na vyššie uvedené dôvody dovolací súd konštatuje, že žalobcovia opodstatnene namietali porušenie svojich procesných práv v takej miere, že postupom súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (pozri bod 22. a 22.1.) došlo v konaní k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale zároveň aj jeho dôvodnosť.

27. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015). Dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho a prvostupňového súdu v súlade s ustanovením § 449 ods. 1, 2 CSP a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

28. V ďalšom konaní sú prvostupňový a odvolací súd povinní svoje rozhodnutia náležite odôvodniť v súlade s ustanovením § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 a § 387 ods. 3 CSP (§ 455 CSP). O nároku na náhradu trov pôvodného konania a trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 3 CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.